

"När vi här vill hugfästa minnet av en historisk gestalt, skall det ej ske med tvekan, utan i vetskap om att det var hembygdskänslan hos dem som förde dem in i förhållanden som var så olika våra".

Landshövding Johan Nilssons ord vid avtäckningen av den okände friskyttan och motståndsmannen i Hässleholms Hembygdspark, 1934.

MOTSTÅNDRÖRELSENS SYMBOLER

Den okände gerillamannens staty i Hässleholms hembygdspark. Simon Andersen i Tullsagra.

Det finns således undantag även om de är få, ett av dessa är den år 1934 resta bronsstatyn i Hässleholm, genom vilken Axel Ebbe har gestaltat en Skånelands motståndsmän, den okände gerillamannen och friskyttan. Denne okuvlige man, med sin trotsiga blick och sin beredskapsställning, symboliserar på ett effektivt sätt den svunna kampen mot övervåld och förtryck. Landshövding Johan Nilssons ord manar till eftertanke. Dessa hederliga och hembygdsälskande män gjorde vad de ansåg var riktigt och även om de inte lyckades att återföra Skåneland till Danmark, så var i vart fall inte skulden deras att alla deras offer blev förgåves. Vi har tidigare framhållit, att man från svenskt håll tiderna igenom gjort vad man kunnat för att misstänkliggöra motståndsrörelsen. Tillvägagångssättet har varit att dra alla över en kam och under skällsordet "snapphanar" tillmäta dem de grävsta okvådingsord.

Såväl Axel Ebbes bronsstaty i Hässleholm, som minnesstenen över friskyttkaptenen Simen Andersen från Tullsagra i Västra Vrams socken som avtäcktes den 2 augusti 1953 vid hans gård i Tullsagra, får ses som början till en upprättelse för alla de bland våra förfäder som vågade liv och lem, hus och härd för den sak de kämpade för. Inskriften på stenen talar för sig själv i några få korta ord:

"SIMEN SNAPPHANE
Friskyttkapten 1676-79
Frejdig frihetskämpe
Här föddes han, och här har förr
hans starka blockhus stått,
men stängd för honom blev dess dörr,
och landsflykt blev hans lott"

Chefredaktören Christer Olofsson skrev följande om den värdiga högtidligheten vid avtäckningen:

"Minnesstenen över bondehövdingen Simen Andersen från Tullsagra har, som tidigare omtalats, åstadkommit genom samverkan mellan många goda krafter. Prosten Hedvall är den egentlige initiativtagaren, verkmästare Biarne har låtit utföra och bekosta själva minnesplattan, gårdsägaren och andra i bygden runt omkring ha skaffat stenen och rest den, och detta slås också fast i inskriften: "Bygdens folk reste stenen".

De hyllade därvid minnet av en trofast son av bygden, en av de gestalter, som reser sig högt över virrvarret under 1670-talets strider, en trofast och tapper man, som bar sitt öde till det bittra slutet och aldrig dagtingade med sin övertygelse, som av den dystra tid, i vilken han levde och kämpade med de metoder, som är partisankrigets, där det inte ges och inte begärs nåd, men i alla fall en man, som är värd att minnas som en förebild i bygdens historia.

Och i går, när åkrarna runt Tullsagra stod gyllene av nyskuren säd, återvände han hem, och för honom finns inte längre någon väg från hemmets dörr".

"- - en man, som är värd att minnas som en förebild i bygdens historia", skriver Christer Olofsson och med tanke på de uppskattande orden och innehållet i dem måste vi utbrista, att sådana minnesstenar borde "Bygdens folk" resa i var och en av alla Skånelands städer och byar. Det finns inte en plats i detta vårt Skåneland - Skåne, Blekinge, Halland - där inte en eller flera eller många har givit sina liv, ofta efter bestialisk tortyr, i den kamp de förde för frihet och oberoende från svensk överhöghet. Det är helt enkelt vår, deras efterkommandes skyldighet, att återupprätta och hugfästa minnet av deras offer.

Simen Andersen, med officers rang i danska armén och anförare för friskyttarna i östra Skåne, deltog i friskytterörelsen redan under "Horns krig" i Skåne. Hans fader Simen Jepsen byggde det märkliga blockhuset på Tullsagra, som försvars- och reträttplats, av 16 alnar långa och 28 tum kantade ekstockar. Simen Andersen deltog också i striderna kring det belägrade Kristianstad. Han var en av svenskarna hett eftertraktad man, en man avsedd att levande spetsas mellan hud och ryggrad och därför jagades han in i det sista. En sommarkväll, troligen 1680, blev han till slut ensam inringad på Stenshuvud. Den brutale människojägaren Hummerhjälms och hans dragoner var nu Simen in på livet, men de vågade sig inte inom skothåll. Det berättas, att Simen störtade sig ut från berget och klarade sig helskinnad, för att senare, med sin legendariska vita häst, ta sig till Köpenhamn via Helsingborg. Han har beskrivits som en man med stort personligt mod, initiativ och handlingskraft. Ett fosterländskt sinnelag i förening med ett outsläckligt hat till de svenska folkförtryckarna gjorde honom mycket lämplig som gerilla anförare.

Därest å andra sidan de storsvenska monumenten skall finnas kvar på allmänna platser i Skåneland, måste de ses som minnesmärken över den tidens

våldsregemente och dråp av ett folk, som avväpnat överlämnades att försvarslöst leva på knä.

Skånelands folk skall i vår tid ges rätten att bestämma över de svenska segermonumentens vara eller icke vara. Den rätten har vi också i kraft av självbestämmandeklausulerna i de förut åberopade fredstraktaterna.